

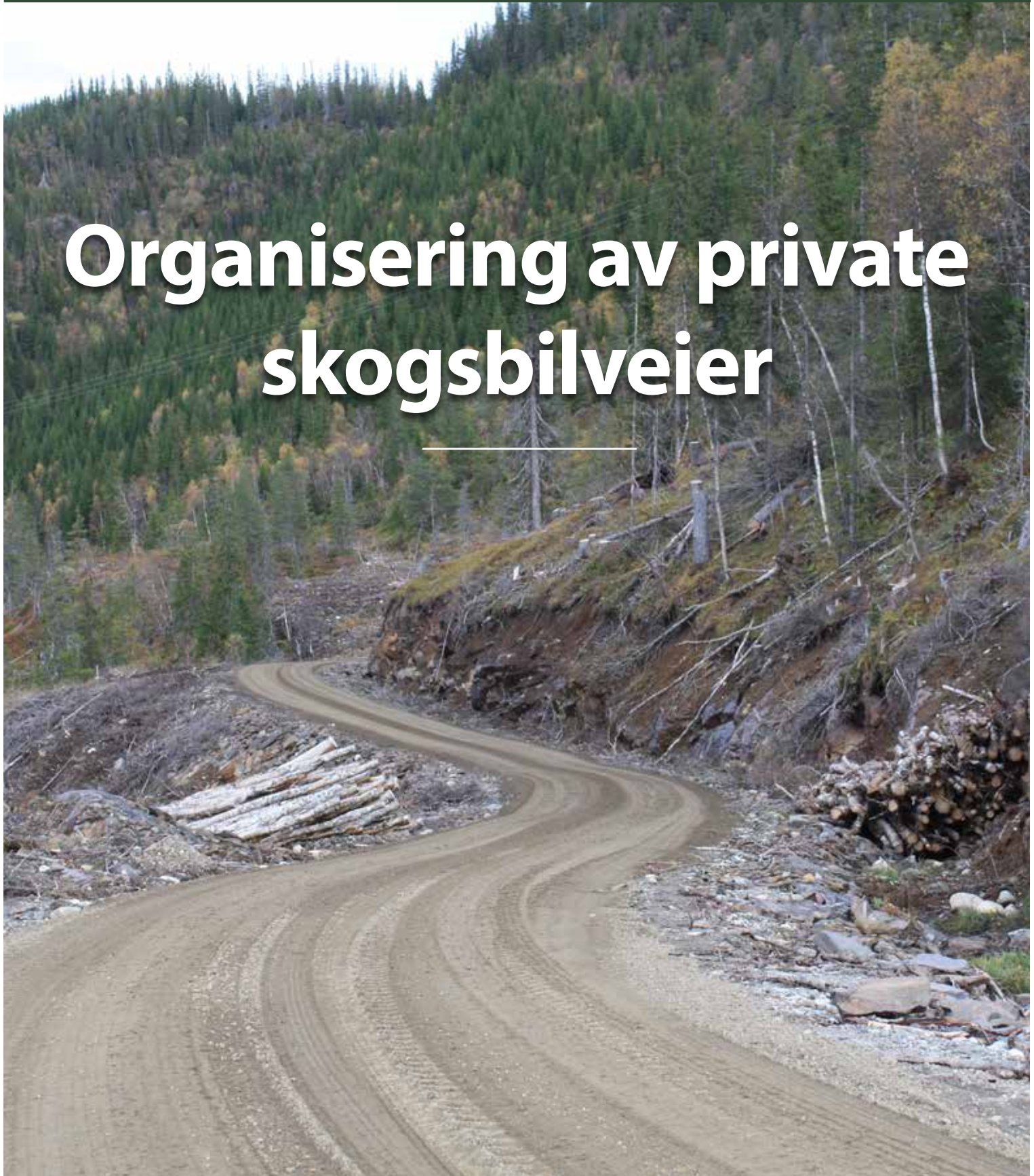
SKOGKURS

Skogkurs veileder

www.skogkurs.no

August 2016

Organisering av private skogsbilveier

Innholdsfortegnelse

Formål	3
Hva er en skogsbilvei?	3
Registrering av veilag i Brønnøysundregistrene	4
MVA registrering.....	4
Skatteplikt.....	5
Naturskade	6
Aktuelle organisasjonsformer	6
Forening.....	6
Samvirkeforetak	7
Tingsrettslig sameie.....	10
Brønnøysundregistrene – oppgaveplikter	11
Vurdering:.....	11
Ulikheter:.....	12
Valg av organisasjonsform	12
Eksempler på vedtekter	14
Tingsrettslig sameie (Skogkurs).....	14
Samvirkeforetak (Norges Skogeierforbund).....	14
Kilder	14

Veilederen omhandler skogsbilveier og er i hovedsak en sammenstilling av faktaopplysninger, gitt av blant annet Jordskifteretten (jordskiftedommer Johan Enger), Norges Skogeierforbund (rådgiver Dag Skjølaas), Samvirkesenteret (daglig leder May Woldsnes) og Brønnøysundregistrene.

Forfatter: Jan Olsen

Grafisk utforming: Per Håkon Granum

Forsidefoto: Trygve Øvergård, Skogkurs

ISBN: 978-82-7333-206-6 Organisering av private skogsbilveier – Skogkurs veileder

Utgave av 16. august 2016

Copyright © 2016 Skogkurs

Formål

Ca. halvparten av det private veinettet i Norge (48 400 km), er skogsbilveier. I forhold til dagens byggeaktivitet, var antall km nybygd vei pr år betydelig større på 60- og 70 tallet. Dette har medført at om lag 70 % av dagens veinett er mer enn 35 år. For mange av veiene er det etablert en sammenslutning/skogsveiforening med det formål å bygge og vedlikeholde skogsveien. I dag eksisterer det et stort antall veiforeninger, hvor mange (noen vil si de fleste) er «sovende», da laget/foreningen ikke har et fungerende styre. En vei må vedlikeholdes for å tilfredsstille kravene som leveringssted for tømmer, samtidig medfører det ansvar å eie og drive en skogsbilvei. Ansvaret er tillagt veilaget. Veilederen skal bidra til å aktivisere veilag for å sikre verdiene som skogsveiene representerer.

Hva er en skogsbilvei?

I henhold til [forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#) kan ikke nybygging og ombygging av landbruksveier, iverksettes uten skriftlig tillatelse fra kommunen. Ved vurdering av søknaden skal det blant annet legges vekt på helhetsløsninger for landbruksvirksomhet og andre formål veien tjener, uavhengig av eiendomsgrenser..

Skogsvei inngår i samlebegrepet landbruksvei og består av bil- og traktorveier som skal tjene skogbruksdrift og som bygges i samsvar med normaler for landbruksveier. Mer om skogsveier finnes på www.skogsvei.no og [Landbruksdirektoratets hjemmeside](#).

De fleste skogsbilveier som bygges/ombygges, finansieres med tilskudd, skogfond og eventuelt andre midler. Når det gis tilskudd til bygging, er det i henhold til [Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket \(§ 5\)](#), krav om at veien blir vedlikeholdt i den standard som den opprinnelig ble bygd. Der skogbruksinteressene er hovedformålet, bygges det normalt ikke opp egenkapital, eller utbetales overskudd.

Av § 54 i [Lov om vegar \(veglova\)](#) framgår at «når privat veg blir brukt som sams tilkomst for fleire eigedomar, pliktar kvar eigar, brukar, eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av vegen, å halde vegen i forsvarlig og brukande stand».

Dei som har plikter etter § 54 første ledd, utgjer eit **veilag** (jf. § 55 i [veglova](#)).

Registrering av veilag i Brønnøysundregistrene

Ikke alle lag og foreninger må være registrert i Brønnøysundregistrene. I visse tilfeller er det imidlertid hensiktsmessig, mens det i andre tilfeller kan være et krav.

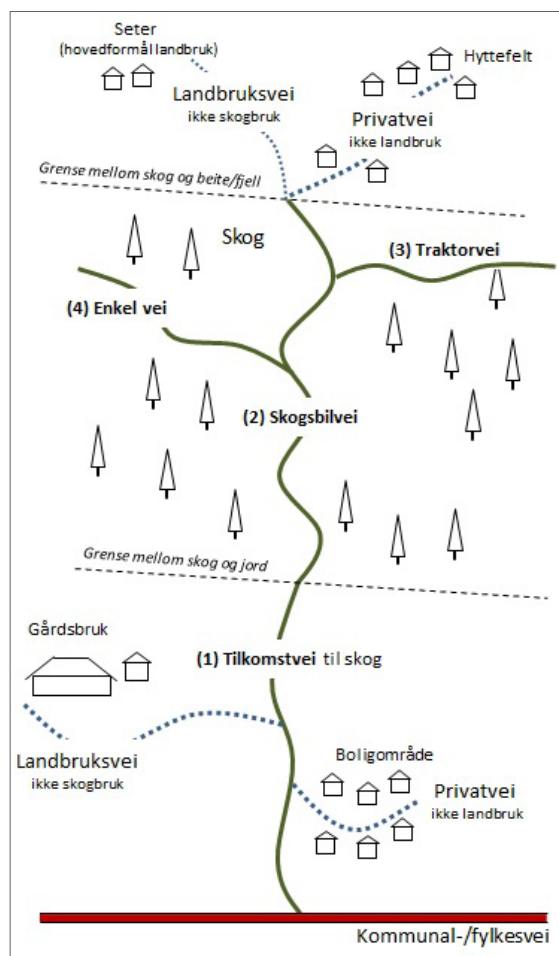
I utgangspunktet er det opp til enheten selv (her: veilaget) å velge organisasjonsform, men dette er begrenset av flere sett lovregler som må følges, uavhengig av hva slags organisasjonsform man velger. Prinsipielt øker de formelle kravene med ansvarsbegrensningen i et foretak.

Veilaget har ønske om/behov for egen bankkonto. Ved at veilaget har egen bankkonto, slipper styremedlemmer å benytte privat konto for inn- og utbetalinger som er adressert til veilaget. For å kunne opprette slik konto, krever de fleste banker at veilaget er registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. (Veiforeninger som er etablert for flere 10-år siden og som ikke er registrert i [Brønnøysundregistrene](#), kan få beskjed fra sin bank om å skaffe seg egen bankkonto.) Dette kan gjøres uavhengig av organisasjonsform.

Alle som utbetaler lønn, pensjon og andre ytelser skal rapportere dette til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå ([A-ordningen](#)). Den som har slik opplysningsplikt, må ha en offisiell norsk identifikator som organisasjonsnummer (juridiske personer), eller fødselsnummer (fysiske personer).

MVA registrering

Næringsdrivende skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret når omsetning og uttak som er omfattet av mva-loven (avgiftspliktig og avgiftsfri omsetning) til sammen har oversteg 50 000 kroner i løpet av en periode på tolv måneder. «Skogsveiforening» er i dag en av fem ulike typer virksomheter som gir adgang til frivillig MVA-registrering (ikke krav til omsetningens størrelse). Skogsveiforeninger registrert som samvirkeforetak etter samvirkeoven,

Figur 2 Definisjon av skogsveier.

Kilde: Landbruksdirektoratet

Foretaksregisteret har ansvaret for registrering av alle norske og utenlandske foretak i Norge. Registeret skal sikre rettsvern og økonomisk oversikt, og er en viktig kilde for alle som trenger korrekte opplysninger om aktørene i norsk næringsliv.

Alle næringsdrivende foretak – med begrenset så vel som med ubegrenset ansvar – plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Et av de viktigste formålene med Foretaksregisteret er å sikre klarhet i ansvarsforholdene. Det skal ikke være tvil om hvem som har ulike ansvar i et foretak. Medlemmene i styret og revisor må selv skrive under på at de har påtatt seg dette ansvaret.

Kilde: Brønnøysundregistrene

de såkalte andelslag og tingsrettslig sameie, stiftet etter jordskifteloven § 34 b første ledd, og som har som formål å bygge og vedlikeholde skogsvei, kan frivillig registreres etter merverdiavgiftsloven § 2-3 fjerde ledd. (Jf. hhv brev fra Finansdepartementet til Norges Skogeierforbund 22.november 2011 og brev fra Skattedirektoratet til Domstoladministrasjonen 11. november 2014 om frivillig registrering av tingsrettslige sameier, stiftet etter jordskiftelovens § 34 b første ledd. Frivillig registrering meldes i Samordnet registermelding gjennom [Altinn](#) - del 2 dersom meldingen gis på papirblankett.

Når et MVA-registrert veilag (normalt frivillig registrert) håndterer et vedlikehold på veien, skal de fakturere ut kostnadene til den enkelte skogeier med påslag av MVA. MVA vil da være et nullsumspill for veilaget over tid. Dersom skogeieren på sin side er MVA-registrert, vil han få fradrag for MVA i momsoppgjøret sitt og kun selve veiarbeidet som kostnad. Skogeiere som ikke er MVA-registrert vil derimot få hele fakturabeløpet inkl. MVA som kostnad.

Anleggskostnader knyttet til nybygging og ombygging blir ikke regnet som omsetning for veilaget. Dersom veilaget fakturerer ut slike anleggskostnader til medlemmene, skal det ikke kreves inn MVA på beløpet. Jfr. [Merverdiavgiftshåndboken 2016](#) (side 117/118) og brev fra [Skatteetaten til Fylkesmannen i Hordaland](#), datert 07.06.2016.

Dersom veilaget ikke er MVA-registrert kan de håndtere arbeidet (her både vedlikehold og nybygging/ombygging) og fakturere ut andel av kostnaden til den enkelte skogeier. Det må da fakturere hele kostnaden inkl. MVA og uten at MVA spesifiseres. Dermed blir MVA en kostnad for alle skogeierne. Også her vil MVA være et nullspill for veilaget over tid.

[Frivillig registrert skogsveiforening](#) skal levere omsetningsoppgave en gang i året med oppgavefrist 3 måneder og 10 dager etter utløpet av kalenderåret. Alle som leverer næringsoppgave og/eller omsetningsoppgave for merverdiavgift har bokføringsplikt. Se forøvrig [Håndbøker, Skatteetaten](#).

Skatteplikt

I prinsippet er det virksomhetens omfang og art som er avgjørende for om virksomheten er skattepliktig og ikke valget av organisasjonsform. Det er imidlertid mulig for visse lag/organisasjoner å bli godkjent som skattefri innretning, jf. Skattelovens §2-32. (eksempel: andelsvannverk). Samvirkeforetak og økonomiske foreninger med salgsinntekter over 2 millioner kroner, har i prinsippet regnskapsplikt. Skattepliktige enheter som har regnskapsplikt, skal sende årsregnskap, årsberetning og eventuell revisjonsberetning til Regnskapsregisteret i Brønnøysund. Videre er hovedregelen at alle med regnskapsplikt

etter regnskapsloven også har revisjonsplikt (ref. s. 8 om samvirkeforetak og omsetningens størrelse). Foretak som ikke har regnskapsplikt, vil i de fleste tilfeller ha bokføringsplikt. Alle som leverer næringsoppgave og /eller omsetningsoppgave for merverdiavgift har bokføringsplikt.

Naturskade

For å [søke om erstatning etter naturskadeloven](#) må veilag/foreninger, eller andre interesseorganisasjoner, fra 1. januar 2014 ha eget organisasjonsnummer. Organisasjonsnummer fås ved å registrere veilag i enhetsregisteret i Brønnøysund.

Aktuelle organisasjonsformer

Registrering i Brønnøysundregistrene gir blant annet klarhet i ansvarsforhold¹. Eget organisasjonsnummer bidrar til at tillitsvalgte ikke framstår som ansvarlig for renteinntekter, formue og gjeld i egen person. Utgangspunktet for en riktig registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, er hvilken organisasjonsform enheten reelt sett har.

Sentrale spørsmål i valg av organisasjonsform er blant annet formålet med virksomheten, om enheten driver næringsvirksomhet, ansvarsforhold, krav til vedtekter, revisjonsplikt, skatt, merverdiavgift mv. Det er sett nærmere på organisasjonsformene forening, samvirkeforetak og tingsrettslig sameie.

Forening

For at aktiviteten skal anses som skatte-pliktig næringsvirksomhet, må den være av økonomisk karakter. Det vil si at aktiviteten må ha et innhold som gjør at den over tid er egnet til å gi overskudd. En aktivitet som kan være innbringende, vil altså være næringsvirksomhet selv om den går med tap de første årene.

Aktiviteten må ha et visst omfang og ha en viss varighet. Enkeltstående og mer tilfeldige oppdrag gjør deg vanligvis ikke til næringsdrivende.

Kilde: Brønnøysundregistrene

Forening er ikke regulert i egen lov, er en selveiende enhet og har medlemmer på samme måte som et idretts- eller velforening. Foreningsformuen er knyttet til formålet og er ikke eid av medlemmene, som for eksempel tilfellet er for aksjeeierne i et aksjeselskap. Foreninger eier altså seg selv. Skogeierne blir ikke eiere av vegen, men de har rettigheter i form av medlemskap så lenge de er medlemmer i foreningen. Vedtektene danner grunnlaget for

¹ - Økonomisk ansvar overfor tredjeperson kan oppstå dersom f.eks. person-, eller tommerbil kjører av veien på grunn av manglende veivedlikehold. (PRIVATE SKOGSBILVEIER – ANSVARFORHOLD, av Toril G. Kjøllesdal)

foreningens virksomhet og styrets arbeid.

En forening har vanligvis ikke et økonomisk formål, men er såkalt ideell. Det finnes imidlertid også foreninger som har et økonomisk formål. Ideelle foreninger er mest vanlig i praksis.

Etter forespørsel uttaler Brønnøysundregistrene følgende om organisasjonsformen *forening*;

Så lenge det dreier seg om organisering av bygging og drift av vei til støtte for næringsvirksomhet, dvs. jordbruks- og skogsdrift, fremstår ikke organisering som forening som et reelt alternativ. Enhetsregisteret anbefaler derfor at det ikke oppfordres til dette. Vi viser her til notatets fremstilling av samvirkeforetak og at sammenslutninger som omfattes av samvirkeoven ikke kan registreres som forening. Enhetsregisteret har nylig innskjerpet sine rutiner for kontroll av om foreninger omfattes av samvirkeoven, og det er overveiende sannsynlig at landbruksvei som forsøkes organisert som forening ikke kan godkjennes til registrering.

Samvirkeforetak

Samvirkeforetak er regulert etter Samvirkeoven. Et samvirkeforetak eies og styres av de som samhandler med foretaket, og på den måten har direkte nytte av den virksomhet som drives.

Sammenslutningen samvirkeforetak har som hovedformål å fremme medlemmenes økonomiske interesser gjennom deres deltakelse i virksomheten (samhandlingskriteriet og samvirkeformålet), jf. Samvirkeoven § 1 (2)

Deltakere i et samvirkeforetak har begrenset økonomisk ansvar. Det vil si at de overfor foretakskreditorene bare svarer for verdien av innskutt andelskapital. Innskutt kapital er ikke praksis ved bygging og vedlikehold av private skogsbilveier, men "andel av løpende utgifter". (Der det er andelsinnskudd, skal andelenes pålydende komme klart fram av vedtektene jf. lovens § 10, punkt 4.).

Et samvirkeforetak skal ha vedtekter, jf. lovens §§ 9 og 10. Foretaket skal ha et styre med minst 3 medlemmer, dersom ikke vedtektene sier at det skal være 2, jf. § 64. Har styret 2 medlemmer, skal det velges minst ett varamedlem, jf. § 66.

I et samvirkeforetak har «kvar medlem ei røyst på årsmøtet», men det er etter lovens § 38 tillatt med gradert stemmegivning (må framgå av vedtektene), jf. også veglovens § 55.

Figur 3 Håndbok i etablering av samvirkeforetak.

Kilde: Samvirkesenteret

Så godt som alle veilag er underskuddsforetak og organisert som en enhet kun for å fordele kostnader til bygging og vedlikehold. Som følge av nye krav i samvirkelova, registrerte mange veilag seg i 2013 og 2014 i enhetsregisteret i Brønnøysund, og mottok organisasjonsnummer. Skattedirektoratet (har) bekreftet at veilag på visse vilkår, herunder justeringer i normalvedtektene, kan betraktes som en «skattefri innretning», og dermed slippe å levere selvangivelse.

Skattepliktavurderingen innebærer en individuell vurdering der et sett av momenter, herunder løpende overskuddsutbetaling og fordeling av overskudd ved oppløsning, vektlegges. For å slippe skatteplikt og plikt til å levere selvangivelse, er det viktig at det i vedtektene står noe om at det ikke vil være løpende overskuddsutbetaling og hvordan det er tenkt med fordeling av overskudd ved oppløsning. Vurderingen er forankret i skatteloven § 2-32.

Kilde: Skogeierforbundet (Skoghåndboka 2015)

Samvirkeforetak er i utgangspunktet skattepliktige etter skattelovens § 2-2 (1), punkt d, men skatteetaten kan gi fritak for veilag, jf. skattelovens § 2-2. Tidligere fikk veilag organisert som SA krav om selvangivelse og i etterkant et skattekrav. Etter initiativ fra Norges Skogeierforbund har [Skattedirektoratet i brev datert 21.12.2015](#) konkludert med følgende; «Skattedirektoratet finner at skogsbilveilag stiftet med normalvedtekter slik som foreslått av Norges Skogeierforbund (oversendt Skattedirektoratet den 23. november 2015) og som utøver faktisk drift og virksomhet i samsvar med normalvedtektene vil kunne anses for ikke å ha erverv til formål, jf. skatteloven 2-32.» Det vises for øvrig Skattedirektoratets vurdering.

Samvirkeforetak og økonomiske foreninger er regnskapspliktige når de har hatt salgsinntekter på mer enn to millioner kroner i løpet av et år. Dette betyr at veglag generelt ikke blir regnskapspliktige, men bare bokføringspliktige. Samvirkeforetak er ikke revisjonspliktige så lenge omsetningen er mindre enn fem millioner (Skogeierforbundet).

Virksomheter som kommer inn under definisjonen av samvirkeforetak, kan ikke vedtektsfeste eller avtalefeste at loven ikke skal gjelde. Samvirkeforetak er registreringspliktige i Foretaksregisteret – kostnad pr. 2016 kr 5 570 (elektronisk) kr 6 797 (papir).

[Fra BA eller økonomiske foreninger til SA:](#) BA-selskaper og foreninger som faller inn under samvirkelovens definisjon, og som ble etablert før samvirkeloven trådte i kraft 1. januar 2008, har hatt en frist på fem år for å tilpasse seg samvirkeloven og bli registrert som et samvirkeforetak. Selv om noen er “på overtid” i forhold til lovens frist, er det fortsatt samme framgangsmåte som gjelder ved tilpasning.

Uregistrerte andelslag/økonomiske foreninger, må ikke nødvendigvis gjennomføre *stiftelsesmøte, fylle ut stiftelsesdokument, osv.* som for helt nye virksomheter, når de hører at de «må bli samvirkeforetak/SA», så sant de kan dokumentere at de har en historie, f.eks. i form av det opprinnelige stiftelsesdokumentet, kopi av gamle vedtekter, og/eller noen eksempler på årsmøte- eller styreprotokoller. Da holder det at de legger ved noen av disse som dokumentasjon på «historien» når de sender inn Samordnet registermelding vedlagt de nye vedtektene, tilpasset samvirkeoven.

Rent formelt er det snakk om virksomheter som før samvirkeoven var underlagt såkalt ulovfestet samvirkerett. Med samvirkeoven må de forholde seg til lovfestet samvirkerett, men inngang og innretning på virksomheten er i praksis den samme.

Registrering i Foretaksregisteret og bruk av Samordnet registermelding er altså obligatorisk, men det kan være greit å bli sluset utenom en ny *stiftelsesprosess*, dvs. møte og stiftelsesdokument, mv. når det ikke er nødvendig.

“I utgangspunktet aksepterer ikke Altinn en stiftelsesdato som er eldre enn tre måneder. Det har betydd at gamle andelslag hittil har måttet sende inn *Samordnet registermelding*, del 1 på papir. Brønnøysundregistrene ser imidlertid fordelen av at flest mulig kan bruke Altinn, og Registerforvaltningen melder nå følgende:” Samvirkelag/andelslag som er stiftet før 01.01.2008 kan fremdeles melde seg til Foretaksregisteret som SA, men vil ikke kunne melde den opprinnelige stiftelsesdatoen på grunn av en sperre i den elektroniske meldingsløsningen. Disse kan i stedet melde en dato innenfor tre måneder, og forklare dette og dokumentere den opprinnelige stiftelsesdatoen i eget vedlegg til meldingen. Foretaksregisteret kan ut fra dette korrigere datoen ved registreringen.” En praktisk og brukervennlig forenkling!” Kilde: [Brønnøysundregistrene](#).

Vedtak om oppløsning av et samvirkeforetak blir gjort av årsmøtet med flertall som ved vedtektsendring (samvirkelova §127). Gjenværende midler kan fordeles i forhold etter «samhandlingen» de siste årene, f.eks. fordelingen av vedlikeholdskostnadene. Vedtektene kan imidlertid fastsette at medlemmene ved oppløsning ikke skal ha krav på å få utbetalt andel av eller innestående på medlemskapitalkonti, jf. Samvirkelova § 135.

Mer utfyllende informasjon om samvirkeforetak, inklusive vanlige feil og mangler ved registrering, finnes på hjemmesiden til [Samvirkesenteret](#).

Registrering av gamle virksomheter som faller inn under samvirkeoven, men som aldri har vært registrert, dvs. virksomheter uten organisasjonsnummer.

Nødvendige vedlegg ved registrering:

- Nye vedtekter.
- Kopi av underskrevet protokoll fra ordinært eller ekstraordinært årsmøte som viser vedtak om å endre vedtektene. Vedtektsendringene inkluderer vedtak om å bli samvirkeforetak.
- Kopi av underskrevet protokoll fra årsmøte som viser valg av det meldte styre.
- Gamle vedtekter, kopi av noen gamle årsmøteprotokoller, e.l, som viser at foretaket har vært i virksomhet tidligere.
- Også her kan det være aktuelt med villighetserklæring fra regnskapsfører og/eller fra styremedlemmer som ikke har signert meldingen.
- Skal foretaket ha revisor må det legges ved original villighetserklæring fra revisor og kopi av underskrevet protokoll fra årsmøtet som viser valg av revisor.

Kilde: Samvirkesenteret / Brønnøysundregistrene

Tingsrettslig sameie

Tingsrettslig sameie reguleres etter Sameigelova, hvor det i § 1 framgår at “lova her gjeld der to eller fleire eig noko saman på ein slik måte at retten deira er rekna i partar etter delings- eller høvetal”. Tingsrettslig sameie kan registreres i enhetsregisteret. Registrering i Enhetsregisteret er gratis.

I det tingsrettslige sameie er det eiendommene som er medeier i veien og ikke eieren. Videre er det som hovedregel ikke noen felles økonomisk virksomhet med overskudd som formål, i motsetning til et ansvarlig selskap (ANS, DA). Det er selve eiendomsretten som er delt, ikke bruksretten.

Et tingsrettslig sameie er ikke en juridisk person - rettigheter og plikter er direkte knyttet til den enkelte sameier (proratarisk ansvarlig). Alle medeiere i veien har ansvar i forhold til sin eierbrøk. Det vil si at dersom veilaget blir erstatningspliktig overfor tredjeperson, blir hvert medlem økonomisk ansvarlig for et beløp som tilsvarer prosentandel i veien/100 * erstatningsbeløpet. Forsikring blir derfor viktig når veien er organisert som tingsrettslig sameie. I et tingsrettslig sameie er det ikke krav om vedtekter, men sameie må ha vedtekter for å ha styre. Når flere eier en vei sammen er det ofte praktisk å ha et styre for å kunne administrere veien.

I et slikt sameie har til vanlig medeierne gradert stemmerett etter sameieandelen, se også sameieloven §§ 2 og 7.

Et sameie (veilag) skal ikke drive næringsvirksomhet med sikte på overskudd, og blir da ikke skattepliktig. Det vanligste er at sameiere i en skogsvei organiserer f.eks. avvirkning selv, som selvstendig næringsdrivende, eller via eget selskap. (Dersom man skal ha felles drift, felles regnskap, felles ansatte mv., må man i stedet stifte et selskap).

Ved registrering av tingsrettslig sameie ble det tidligere krevd at alle deltakere måtte registreres med personnavn og personnummer (11 siffer, jf. enhetsregisterloven). Nå er enhetsregisterloven endret, og det er tilstrekkelig å oppgi gnr/bnr på de eiendommene som er deltakere.

Enhver juridisk eller fysisk person kan være sameier i sameiegjenstanden, og det er derfor ikke noe problem for en forening å være sameier. (f.eks. hytteierforening). Juridiske personer som registreres som sameiere registreres med organisasjonsnummer i stedet for fødselsnummer, dvs. foreningen må være registrert i Enhetsregisteret for å kunne registreres som sameier.

Dersom skogeierne ikke blir enige om vedtekter og andelsfordeling på frivillig grunnlag, kan en eller flere av dem kreve sak for jordskifteretten. Slik sak kan kreves som såkalt bruksordning etter jordskifteloven § 3-8. Hvis saka også skal omfatte nybygging eller vesentlig omlegging av veggen,

I et tingsrettslig sameie eier sameierne ideelle parter i tingen, altså tenkte brøkdeler, og ikke fysiske parter, som f.eks. deler av en fradelt tomt eller forskjellige deler i en bil.

Kilde: Selskapsrett i et nøtteskall, Geir Woxholth

Figur 4 Rapport fra Landbruks- og matdepartementet

blir det “sams tiltak” sak etter jordskifteloven § 3-9. Se [jordskifterettens hjemmeside](#), og fanene *tema* og *kreve sak*.

Alle veilag som stiftes ved jordskifte, blir registrert som tingsrettslig sameie. Se også jordskifteloven §§ 3-10 og 3-29.

Veilag organisert som tingsrettslig sameie har ikke regnskaps- eller revisjonsplikt etter regnskapsloven, men krav om et ordnet regnskap følger ofte av vedtektene. Dersom de er frivillig registrert i MVA-registeret, skal de levere omsetningsoppgave og derigjennom er de pålagt bokføringsplikt.

Reglene for oppløsning av tingsrettslig sameie er ulike, avhengig av om sameie er stifta frivillig, eller ved jordskifte. Ved frivillig stifta sameie, er det vanlige at bare vegkroppen er sameie (ikke også grunnen under veien). Dersom alle er enige om oppløsning av veglaget, holder det med vedtak i årsmøtet. (Hvis veglaget har egne vedtekter, kan det stå noe der om betingelsene for oppløsning). Dersom veglaget er registrert i Enhetsregisteret, Brønnøysund, må det sendes melding om oppløsning. Dersom også veggrunnen ligger i sameie, blir det oppløsning av jordsameie etter § 3-6 i jordskifteloven. Slik oppløsning gjennomføres av jordskifteretten, og vil gjelde både vegen og grunnen. Veglag stiftet av jordskifteretten i medhold av jordskifteloven § 3-10 kan normalt bare oppløses ved ny jordskiftesak.

Kontantbeholdning (gjenværende midler ved oppløsning) fordeles mellom sameierne etter andelen. Årsmøtet eller jordskifteretten må bestemme hvem som skal overta de ulike deler av veikroppen og veggrunnen.

Vanlige feil og mangler ved registrering av tingsrettslig sameie:

Det er ikke oppgitt gnr/bnr på alle de eiendommene som er deltakere.

Bruk av forening, selskap eller lignende ord i navnet eller vedtektene, som kan skape inntrykk av at det dreier seg om noe annet enn et sameie.

Vedtektsbestemmelse om helt eller delvis begrenset ansvar for sameierne. I et sameie har medeierne alltid personlig ansvar for sameiets samlede forpliktelser, i motsetning til i SA, AS og en del andre organisasjonsformer med begrenset ansvar.

Vedtektsbestemmelser eller andre opplysninger som tilsier at sameiet driver næringsvirksomhet. Et sameie har ikke lov til å drive med næringsvirksomhet.

Det meldes styre, men ikke vedtekter. Et sameie må i utgangspunktet ikke ha vedtekter, men må ha vedtekter dersom det skal velges et styre.

Andre formelle feil og uoverensstemmelser ved meldingen.

Kilde: Brønnøysundregistrene

Brønnøysundregistrene – oppgaveplikter

Brønnøysundregistrene har et eget [oppgaverregister](#). Oppgaverregisteret holder oversikt over hvilke oppgaveplikter staten pålegger næringslivet, det vil si hvilke opplysninger ulike registre og etater krever fra de næringsdrivende. Målet er å hindre overflødig innsamling og registrering av opplysninger, og å gi næringsliv og forvaltning tilgang til opplysninger om oppgaveplikter.

Vurdering:

Organisering av veilag tydeliggjør eier- og ansvarsrollene. Veilag bestående av 2 eller flere «medlemmer» bør vurdere å la seg registrere i Brønnøysundregistrene. Veilag som skal bygge og vedlikeholde skogsbilveier og har som formål å redusere andelseiernes kostnader til uttransport av tømmer og å

gjøre skog i veiens dekningsområde tilgjengelig for aktiv skogforvaltning, kan i Brønnøysundregistrene registreres som samvirkeforetak eller tingsrettslig sameie. Veilag stiftet ved jordskifte blir normalt registrert i Brønnøysundregistrene (Enhetsregisteret) som tingsrettslig sameie. Samvirkeforetak og tingsrettslig sameie er ikke regulert etter samme lovverk og vil derfor ha ulike sett av regler som regulerer virksomheten.

Forhold som tilsier registrering og som i denne sammenhengen er uavhengig av organisasjonsform er egen bankkonto, lønnsutbetaling, frivillig registrering i merverdiregisteret, skatt, erstatning etter naturskadeloven og statstilskudd til bygging.

Ulikheter:

I et samvirkeforetak (her privat skogsbilvei) har ikke medlemmene økonomisk ansvar ut over sin andel av kostnadene, jf. s. 7. I et tingsrettslig sameie har medlemmene delt, ubegrenset ansvar. Normalt vil en forsikring, for eksempel landbruksforsikring, dekke eventuelle krav fra tredjemann. Det vises for øvrig til; [Private skogsbilveier - ansvarsforhold](#), av Toril G. Kjøllesdal

Valg av organisasjonsform: samvirkeforetak eller tingsrettslig sameie, [Norske lakseelver](#), juli 2015.

Som nevnt øker de formelle kravene med ansvarsbegrensningen i et foretak. Da den største forskjellen mellom organisasjonsformene er medlemmenes /medeierens økonomiske ansvar, vil det også være forskjeller i de formelle kravene.

Det er ingen generell regel som sier at årsmøtet i et sameie må godkjenne at noen selger seg ut. Det kan imidlertid foreligge plikt til å være medeier, f.eks. etter jordskifte, veiloven eller særlover. Det er også mulig å melde seg ut av et samvirkeforetak. Der nyorganisering skjer ved frivillighet, er faren liten for taktisk utmelding etter hogst på egen teig. I tillegg har veilaget sanksjonsmuligheter i slike tilfeller som å nekte utmeldt medlem å kjøre på veien, kreve ekstra høy avgift ved utkjøring av tømmer og kreve innkjøp ved eventuell framtidig ny innmelding. I veilag stiftet ved jordskifte, er det i prinsippet ikke mulig å melde seg ut. Her er hensikten å tvinge med alle eiendommer som har netto nytte av tiltaket.

Valg av organisasjonsform

Notatet har tatt for seg organisasjonsformene forening, samvirkeforetak og tingsrettslig sameie.

Så lenge det dreier seg om organisering av bygging og drift av vei til støtte for næringsvirksomhet, dvs. jordbruks- og skogsdrift, fremstår ikke organisering som forening som et reelt alternativ (Brønnøysundregistrene).

Norges Skogeierforbund anbefaler samvirkeformen for frivillig stifta veglag. Det har sammenheng med at et samvirkeforetak har såkalt begrenset ansvar. Tredjemann kan bare rette økonomiske krav mot samvirkeforetaket (veglaget), og ikke mot det enkelte medlem. En mulig ulempe med å velge samvirkeforetak, er at medlemmer har en viss adgang til å melde seg ut av foretaket/veglaget. Det vil være uheldig med utmelding f.eks. når et medlem har hogd mye av gammelskogen sin, og rett før veglaget skal gjennomføre tyngre vedlikehold eller oppgradering av vegen. En kan motvirke slik mer strategisk motivert utmelding ved å begrense adgangen til utmelding i vedtektene, ved å nekte utmeldt medlem å kjøre på vegen, ved å ta forhøyet vegavgift, eller ved å kreve innkjøp neste gang eier eller etterkommer skal kjøre ut tømmer.

Jordskifterettene stifter sine veglag som såkalt “eigarlag” etter jordskifteloven § 3-10 (tilsvarende bestemmelse i gammel lov var § 34b). I disse veglagene er det eiendommene som er medlem, ikke bare eierne. Hensikten med jordskiftesak er å tvinge med alle som har større nytte enn kostnader med vegen. Derfor er det ikke mulig å melde seg ut av veglaget. Unntaket er hvis det har gått en viss tid og alle de andre medeierne samtykker. Disse veglagene blir definert som såkalt tingsrettslig sameie, og de har delt ubegrenset ansvar. Det ubegrensede ansvaret tilsier at årsmøtet må se til at vegen har forsikringsdekning mot erstatningsansvar overfor tredjemann, enten gjennom medeierens landbruksforsikring, eller ved egen forsikring i veglaget sitt navn. Adgangen til å ta opp lån i veglaget sitt navn bør også begrenses. Veglag stifta på frivillig grunnlag, kan velge organisasjonsformen tingsrettslig sameie dersom dagens eiere mener det blir viktig å hindre mer strategisk motiverte utmeldinger i framtida. I så fall må en sikre seg at vedtektene avgrensar medeierens økonomiske ansvar; ved å vedta delt ansvar, forsikringsdekning og begrenset adgang til å ta opp lån i veglaget sitt navn.

De to organisasjonsformene samvirkeforetak og tingsrettslig sameie er likestilt med hensyn til mulighetene for å få erstatning etter eventuell naturskade og med hensyn til frivillig registrering i merverdiavgiftsregisteret. Ingen av organisasjonsformene skal heller føre til krav om innlevering av selvangivelse eller skatt, så sant ikke veglaget har erverv til formål.

Eksempler på vedtekter

Tingsrettslig sameie (Skogkurs)

[EKSEMPEL PÅ VEDTEKTER FOR SKOGBILVEI FRIVILLIG ORGANISERT SOM TINGSRETTSLIG SAMEIE.](#)

Utarbeidet i samarbeid med Jordskifteretten og Norges Skogeierforbund.

Samvirkeforetak (Norges Skogeierforbund)

[NORMALVEDTEKTER FOR SKOGBILVEILAG](#)

Organisert i tråd med Lov om samvirkeforetak av 29. juni 2007 (Samvirkelova)

Kilder

1. Orientering 5/12, Norges Skogeierforbund, Oslo 2012-02.20
2. Skogsbilveilag og skatteplikt – skattelovens § 2-32. Brev datert 21.12.2015 fra Skattedirektoratet til Norges Skogeierforbund.
3. Vi starter samvirkeforetak. Håndbok i etablering av samvirkeforetak. Samvirkesenteret/Norges Vel
4. http://www.samvirke.org/Portals/5/Filer/Dokumenter/Vi%20start-er%20samvirkeforetak_Korrigeringer%20jan%202013.pdf
5. Organisering og registrering av lag stiftet ved jordskifte
6. Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt av Landbruks- og matdepartementet 2. august 1999
7. <https://www.domstol.no/globalassets/upload/jordskifte/internett/publikasjoner/organisering-av-lag.pdf>
8. Angående tildeling av organisasjonsnummer og registrering i Enhetsregisteret, Brønnøysundregistrene, 17.11.2015

SKOGKURS
Skogbrukets Kursinstitutt

Skogbrukets Kursinstitutt
Honnevegen 60, 2836 Biri
post@skogkurs.no
+47 908 88 200
www.skogkurs.no

Forfatter / prosjektleder: Jan Olsen

Grafikk og layout: Per Håkon Granum

Biri, august 2016

facebook.com/skogkurs

youtube.com/skogkurs